

Zápis

z obhajoby disertační práce paní Markéty Růčkové

konané dne 25. 6. 2015

téma práce: „Studium a korespondence kněžského dorostu Jednoty bratrské v letech
1610–1618“

přítomní: dle prezenční listiny

Předsedkyně komise prof. PhDr. Marie Bláhová, DrSc., zahájila obhajobu a představila přítomné členy komise.

Předsedkyně komise v zastoupení omluvené školitelky doc. PhDr. Ivany Ebelové, CSc., představila doktorandku a seznámila komisi s její disertační prací.

Kandidátka seznámila přítomné se svou disertační prací. Sdělila zejména, že práce vychází z nálezů dvou dřevěných truhliček s písemnostmi (dokumenty úřední povahy + zejména přijatá korespondence) jednoho z posledních předbělohorských biskupů Jednoty bratrské a zároveň jejího písaře Matouše Konečného, které byly objeveny při rekonstrukci bývalého minoritského kláštera Na Karmeli v Mladé Boleslavi v roce 2006 (dále označován jako Archiv Matouše Konečného). Z písemností byla vybrána korespondence studentů, jež senioři Jednoty bratrské vysílali na protestantské akademie či akademická gymnázia a pedagogia do Brém, Bytomi nad Odrou, Marburku a Herbornu, dopisy pedagogů těchto studentů, rejstříky peněžních výdajů studentů a sliby studentů zavazující je k návratu k bratrskému řádu, jež byly následně podrobeny obsahové analýze a edičně zpřístupněny. Vlastní práce se pak skládá ze dvou částí: úvodní studie a edice dokumentů. Zejména pro napsání úvodní studie byla využita také řada dokumentů uložených v českých i zahraničních archivech a knihovnách.

S využitím powerpointové prezentace kandidátka seznámila komisi se základními obsahovými okruhy úvodní studie: přístupem Jednoty bratrské ke vzdělávání kněžského dorostu, zejména pak s jejím postojem k vyššímu vzdělání, který prodělal během 16. století řadu změn, přípravou mládenců na budoucí církevní dráhu v bratrských domech a jejich životem v těchto domech, důvody, které vedly představitele Jednoty bratrské k vysílání kněžského dorostu na studia do zahraničí, přičemž ukázala rekonstruované trasy jejich cest do Bytomi nad Odrou a Brém (rekonstrukce byla možná díky účetním rejstříkům), charakterizovala jednotlivé stupně vzdělávání mladíků na zahraničních školách včetně odlišnosti jejich způsobu života za hranicemi proti jejich někdejšímu pobytu v bratrských

domech v Čechách a na Moravě. Uvedla také, proč bratrský kněžský dorost odcházel na studia především do Brém a do Bytomi nad Odrou, a seznámila přítomné s rektory tamních škol, významnými učiteli Matthiasem Martiniem a Casparem Dornaviem. V závěrečné části svého proslovu kandidátka shrnula základní obsah korespondence bratrských studentů, přičemž se podrobněji zastavila u způsobu financování jejich studia, a pohovořila také o významu a obsahu účetních rejstříků, jejichž vedení patřilo mezi základní povinnosti mládenců. Své vystoupení ukončila přehledným shrnutím závěrů vyplývajících z obsahové analýzy korespondence.

Poté oponenti – Mgr. Jiří Just, Th.D., a PhDr. Antonín Kostlán, CSc. – přednesli závěry svých posudků.

Kandidátka Markéta Růčková odpověděla na připomínku dr. Kostlána, dle něhož úroveň úvodní studie zbytečně snižuje fakt, že je pojmenována pouze jako „Úvodní studie“, tím, že její práce je druhým svazkem ediční řady věnované Archivu Matouše Konečného, díky čemuž považovala za nutné dodržet formální členění své práce ve shodě se svazkem prvním, v němž je úvodní text nazván jako „Úvodní studie“. Následně se komise shodla, že na další připomínky kandidátka nemusí reagovat, poněvadž jsou pouze formálního charakteru.

Oponenti se vyjádřili k vystoupení kandidátky a shodně uvedli, že si kandidátka z dokumentů nalezených v Mladé Boleslavi vybrala pro svoji analýzu a následně zpřístupnění homogenní soubor písemností českobratrských studentů vysílaných na počátku 17. století na studia do zahraničí, který s využitím pomocných věd historických vytěžila do rozsáhlé studie a zpracovala jako edici. Její kniha má velmi dobrou odbornou úroveň. Je přínosem nejen pro domácí, ale i zahraniční bádání o nekatolických duchovních ve středoevropském prostoru. Oba oponenti, dr. Just i dr. Kostlán, doporučili udělit kandidátce na základě předložené disertační práce titul doktor (Ph.D.).

Diskuse:

Jako první se v diskusi ujal slova prof. Ivan Hlaváček. Velmi kladně se vyjádřil jak k obsahové, tak formální stránce předložené práce. Jeho jediná připomínka se týkala zařazení rejstříku, který by dle jeho názoru měl být až na samém konci publikace. Dále se zajímal o termín vydání soupisů knihoven nalezených v Archivu Matouše Konečného. Kandidátka odpověděla, že bude pouze spoluvydavatelkou uvedených rejstříků, takže odpověď je spíše na dr. Justovi – ten doplnil, že publikace obsahující knihovní soupisy bude dalším svazkem Archivu Matouše Konečného a má vyjít v roce 2018.

Prof. Tomáš Krejčík se k předložené práci vyslovil rovněž velmi pochvalně.

Vyzdvihl především její interdisciplinaritu a pochválil její numismatickou část. Zajímal se, proč nebyla v práci věnována větší pozornost problému pečetí nacházejících se na zkoumané korespondenci a zda by kandidátka mohla říci něco více ke Stambuchům, které v práci zmiňuje. Co se týká Stambuchů, kandidátka odpověděla, že byly zachyceny pouze jako položky v účetních rejstřících a nic bližšího o nich není známo. Poté požádal o slovo dr. Just. Vyjádřil se, že je dobře, že se kandidátka vyhnula podrobnějšímu zpracování dochovaných pečetí, neboť tato problematika úzce souvisí s využíváním emblémů u příslušníků Jednoty bratrské, což je téma zatím málo zpracované, a tak by rozbor pečetí dochovaných v Archivu Matouše Konečného vydal na další, heuristicky velmi náročnou studii.

Doc. Ludmila Sulitková předloženou práci rovněž pochválila a zdůraznila zejména preciznost zpracovaných rejstříků. Zajímala se, zda se mezi bratrskými studenty ze zkoumané korespondence vyskytlo více osob ze severozápadních Čech než jen uváděný Jan Dionysius Mráz z Milešovky. Kandidátka odpověděla, že geografickou příslušnost J. D. Mráze se podařilo určit jen díky zápisu v marburské univerzitní matrice, jinak se jednotliví studenti dají identifikovat jen pokud své dopisy podepsali, na základě monogramu či symbolu na pečetí. Jejich přiřazení ke konkrétnímu místu je bez dalších indicií (či bez přispění náhody) nemožné.

Po poradě komise, která proběhla bez přítomnosti kandidátky a veřejnosti, byly vyhlášeny výsledky tajného hlasování: počet členů komise 6, z toho přítomni 4 členové komise, kladných hlasů 4. Komise navrhla udělit titul doktor (Ph.D.).

V Praze, 29. 6. 2015

Zapsala: Jana Konvičná

Prof. PhDr. Marie Bláhová, DrSc.
předsedkyně oborové rady

Prof. PhDr. Ivan Hlaváček, CSc.
člen oborové rady